

כתתרי תורה

לק"י • פרשת ראה אנכי ה'תשפ"ב ב'של"ג • גליון קי"ט
• הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

כתר מלכות - מאן מלכי רבנן
רבי שלמה ב"ר יהודה גופא זל"ה
מח"ס שמע שלמה - א' אלול תרל"ד
רבי שלום ב"ר יוסף אלשיך זל"ה
ראב"ד ק"ק תימן בירושלים - א' אלול תש"ד
רבי שלום ב"ר דוד מזרחי זל"ה
רב ברחובות - א' אלול תשמ"ג
רבי זכריה ב"ר יפת חומרי זל"ה
מחמכא ראשון לציון - א' אלול תשע"ד
רבי שלום ב"ר חיים בן משה זל"ה
דיין בערן - ב' אלול תשל"א
רבי סאלם ב"ר יהודה שרעבי זל"ה
רב ושו"ב בבצרה והשרון - ב' אלול התשנ"ג
רבי שלום ב"ר סעדיה קורח זל"ה
מחמכא צנעא - ג' אלול תר"י
רבי זכריה ב"ר יהודה כרמי זל"ה
רב איזורי באר טוביה - ד' אלול תשפ"א
רבי יוסף ב"ר שלום קלאון זל"ה
רב ב"ב עץ יוסף, ירושלים - ה' אלול תש"פ
רבי ישראל ב"ר זכריה שרעבי זל"ה
רב שכונת שעריים ומחנה יהודה, פ"ת - ו' אלול תש"פ

אין לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה • הערות והארות יתקבלו בברכה בטלפון 0504139964 או במייל avish964@gmail.com

לע"ג מרן הגאון הגדול רבי שמריהו יוסף חיים בן מרן הגאון רבי יעקב ישראל קניבסקי זל"ה • ידיר ורע אשר שמחת התורה שבלביו ועל פניו תאירה כל סביבותיו, זכר להרבוץ תורה ולהעמיד בתו מדרשות לשקידתה הרב רפאל אליהו אליעזר זצ"ל ביבל"ט א' הרב צבי בלאט שליט"א • דודי הרב אברהם ב"ר דוד בדיחי זצ"ל, הרב אלעזר עוזרי זצ"ל בן בלחט"א רבי אברהם, הרב זכריה ב"ר יוסף גהסי זצ"ל, הרב ישראל ב"ר יהודה זצ"ל, מרת אסתר ב"ר יחיאל גרשני ע"ה ומרת יהודית ב"ר יוסף שרעבי ע"ה • ולזכות הרב אברהם ב"ר שלמה שליט"א, הרב אהרן ב"ר יוסף שליט"א, הרב רפאל אריה בן יחיאל שליט"א, הרב ששון בן מרדכי שליט"א, הרב גבריאל בן שלום שליט"א, ומיכל ב"ר ישי תח"ל לרפ"ש במהרה בתוך שאר חולי ישראל, ולהצלחת ההצלחת אחינו בני ישראל, הנתונים בצרה ובשביה באוקראינה ובשאר גלויותיהם, המב"ה יוציאים מצרה לרווחה ומאפילה לאורה, ויזכנו לגאולה השלימה בקרוב, אכ"ר.

כתר ההלכה

הגאון הרב נתנאל עומסי שליט"א - מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק' לעילוי נשמת אביו רבי יחיאל ב"ר יצחק עומסי זל"ה - הנב"ע כ"ו אלול התש"פ

המברך ברכת הגפן בברכת הנישואין האם חייב לטעום מן היין

א] מעשה בחתונה אחת שהזמינו ת"ח נכבד לברך את שתי הברכות הראשונות שבחופה. לאחר מכן חילקו את הברכות לעוד קרובים ורבנים, ומשסיימו את הברכות חזר אותו ת"ח למקום החופה, נטל את הכוס, שתה ממנו תחילה ואח"כ מסרו לחתן ולכלה כנהוג. אך נראה כי רבים לא מקפידים בזה וכשמתכבדים לברך ברכות ראשונות אינם חוזרים לשתות מן הכוס ואף מפסיקים בדיבור בינתיים.

ואמנם בעבר היה המנהג אצלנו שאחד ברך את כל הברכות ולבסוף שתה ממנו ולא היה ספק בדבר. ובפשטות הדבר תלוי במחלוקת הראשונים האם ברכת הגפן בברכות הנישואין היא רשות (רמב"ם אישות פ"ה ה"ד) או חובה (רא"ש כתובות פ"א ס"י ט"ז), ונפק"מ אם היא ברכת הנהנין או כברכת המצוות. אכן י"א שאף אם ברכת היין אינה חובה והיא ברכת הנהנין, יכול אחד לברך ואחר ישתה, וכאן הלא החתן והכלה שותים ממנו. וכמו שמצינו כשיש מילה בתשעה באב, שאחד מברך על הכוס ומטעימו לאם התינוק או לקטן (ב"י י"ד ס"י רס"ה). והטעם, כיון שברכות הנישואין הם בשביל החתן והכלה, הם ראויים לשתות מן הכוס יותר מאחרים (שו"ת הרשב"ץ ח"ג ס"י ס"ה). ולמעשה יש בזה חילוקי מנהגים כי מנהג האשכנזים שאין המברך שותה מן היין (ערוך השולחן ס"י ס"ב ס"ח) ומנהג הספרדים שהמברך שותה (בי"א ח"ה אה"ע ס"י י"א או י"ז) וכן הוא מנהגנו (מהרי"ך בע"ח ח"א דף קפ"ד ע"א). ולמעשה, יש שהיו שופכים על ידם מעט או בצלחת שבתחתית הכוס ושותים (הגר"י מברסק הובא בשו"ת אפיקי ים ח"ב ס"ב), ויש שמוגז מעט לכוס אחר ושתו (הגאון רבי שלום כהן זצוק"ל הובא בשו"ת מעין אומר ח"ט ס"ו). ושאלתי את מרן הגר"י רצאבי שליט"א כיצד יש לנהוג בזה, האם יש לטעום לאחר הברכה או להמתין לסיום הברכות או שלא לשתות כלל. והשיב, שלכתחילה ודאי יש לשתות בסוף הברכות, אמנם בדיעבד אין זה מעכב ויסמוך על דעת הסוברים שהברכה בשביל החתן והכלה כאמור. ועכ"פ אין לשפוך על היד או על הצלחת ולשתות, כי יש בזה חסרון דרך ארץ.

האם מותר לסרב לברך אחת מברכות הנישואין

ב] עוד מעשה שארע בחתונה אחרת, שבעל השמחה הזמין את אחד מידידיו לברך ברכה אחת משבע ברכות שבחופה, אך הלה סירב למרות שהפצירו בו, והסיבה הייתה מפני שהיו שם מבוגרים ממנו וחש שאין זה מן הראוי לברך במעמד כולם, אלא שהעירו לו שאין לו לסרב מפני מה שאמרו חכמים בברכות (נה). שמי שנותנים לו כוס של ברכה ואינו מברך מתקצרים ימיו, ונשאלתי, האם מותר לסרב בכגון זה.

תשובה: הנה בפשטות מה שאמרו חכמים שלא לסרב בכוס של ברכה היינו כוס של ברכת המזון, מפני שאז מברך את בעל הבית וכתוב 'ואברכה מברכך' (רש"י שם ד"ה ואברכה, מג"א ס"י ר"א סק"ה). אמנם, לפי טעם זה יתכן שאף בכוס של ברכת חתנים הדין כן, כיון שיש מהם ברכות לחתן ולכלה כ'שמח תשמח' ו'אשר ברא'. אכן, אם יש סיבה לסירובו כגון שיש שם פריצות במקום החופה או שאינו בקי באמירת הברכה, יכול לסרב. וכעין שהובא על רבי עקיבא שלא רצה לעלות לתורה מפני שלא סידר הקריאה אצלו כמה פעמים (מדרש תנחומא יתרו או ט"ז), וכן אם מסרב מפני שאין בידו להתנדב לפי מנהג המקום, מותר (שו"ת תורה לשמה ס"י תכ"ה). ולמעשה יש שהורו בפשיטות שהאיסור לסרב בכוס של ברכה הוא רק בברכת המזון (הגר"י אלישיב הובא בשיעורי הגר"י עמ' תרמ"ה, אמרי אמת הובא בש"ס מתיבתא בברכות שם בילקוט ביאורים הע' ל"ו). מאידך י"א, כי כוס של שבע ברכות הוא בכלל זה ואין לסרב (שו"ת שאילת שלמה לר"ש ורטהיימר דמ"ץ בירושלים לפני כמאה תמישים שנה ס"י ט"ז). ומרן הגר"י רצאבי שליט"א אמר לי כי מסתבר כדעת האומרים שרק בכוס של ברכת המזון אין לסרב. ומ"מ, מי שמפצירים בו לברך ואינו מברך, יש בכך משום חסרון דרך ארץ. אולם בזה, הכל לפי העניין.

בלנדר שריסקו בו בצל חלבי ולאחר מכן שום בשרי

ג] שאלה: בלנדר שריסקו בו בצל שנחתך בסכין חלבית שאינה בת יומה, ולמחרת ריסקו בו שום שחתכוהו בסכין בשרית וגם היא אינה בת יומה, האם הבלנדר נאסר מבליעות בשר וחלב. תשובה: תחילה יש לברר אם הסכין היחלבתית היא אכן חלבית, כי רק אם חתכו בה דבר רותח ככלי ראשון כגון שחתכו בה גבינה צהובה בעודה בתוך טוסטר חלבי אז נחשבת חלבית וכן יש לברר על הסכין היבשרית' אם הכניסו אותה לתוך כלי ראשון שעל האש ולעניין אם חתכו בה גוש שהעבירוהו מעל האש, נחלקו הפוסקים כמבואר בדרכי משה י"ד ס"י ק"ה או ד', ועכ"פ הוא רק חומרא. ועתה יש לדון לאסור מצד דבר חריף שבולע כדי נטילה במקום החתך 21 ס"מ מכל צד] כמפורש בשו"ע (י"ד ס"י צ"ו ס"א).

אמנם, יש כאן צדדים להיתר את הבלנדר מבליעות הבצל והשום. ראשית, מפני מה שנחלקו הפוסקים (מג"א ס"י תנ"א ס"ק ל"א ואבן העזר י"ד ס"י צ"ו ס"ג) האם בצל שיש בו בליעות מדוחק סכין מפליט שוב לסכין אחרת, או מכיון שטעמו קלוש לא החמירו חכמים בטעם כזה. עוד יש לדון לפי מה שסתם מרן השו"ע (שם) כי רק קורט של חלתית שחריפותו רבה משביח הטעם בסכין שאינה בת יומה, משא"כ שאר דברים חריפים כבצל וצנון וכד', העלם מרן בשם י"א. ולמעשה בשתי מחלוקות אלו יש להקל בדיעבד (כה"ח או"ח ס"י תנ"א ס"ק קפ"ה ובי"ד ס"י צ"ו ס"ק). בנוסף, אם ערבבו דבר מאכל כגון 'חילבה' בבלנדר עם השום הבלוע מבשר וחלב מחמת חיתוך הסכין, יש לשער שיש בה ששים כנגד הסכין ומותר. ואין לדון בזה דין תבלין שאינו בטל בששים, כי תבלין שנאסר מליעות ולא מצד עצמו, כן בטל בששים כשאר תערובות (ס"י ק"ה ס"י י"ד, רמ"א ס"י צ"ח ס"ח). וכן הורה מרן הגר"י רצאבי שליט"א להיתר בדיעבד.

כתר של"א"ש

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה (י"א, כ"ו). מוהר"ר יעיש קורייני זל"ה הביא בספרו מחמדי שמים, בשם ספר סוד ענבים רמו שצריך האדם לשוב בתשובה באלול וז"ל, ראה אנכי נתן נטריקון ראש אלול הבט, אשר נגד כל ישראל, נושא תשובה נכונה. ר"ל שצריך לשוב בתשובה נכונה מער"ח אלול ואילך, והנכון שלא ימתין ליום הכיפורים.

ועוד המשיך לבאר מה עניין התשובה נגד כל ישראל, ותשובה של יחיד מרפא לרבים כמשרו"ל לפניכם לשון רבים, אף כי התחיל ראה בלשון יחיד. וזה ביום הידוע הוא ר"ה דכתיב ביה ויהי היום וכן ביום כפור שבו ה' תפלות וזהו שאמר הפסוק היום, וזהו היום שבו יכתב ויחתם לחיים טובים וארוכים, ע"כ. וכ"כ מוהר"ר יחיאל בדיחי זל"ה בחן טוב, פתח בלשון יחיד וסיים בלשון רבים, ע"ד מה שאמרו רז"ל (קדושין מ, ב) עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת העולם לכף זכות וכן להיפך חלילה. וא"כ זוהי כוונת הכתוב, שבידך להכריע את הרבים בין לקללה ובין לברכה.

ועוד כתב שם מהר"י קורייני זל"ה על חיון נפלא שהראוהו בחלום, ופעם א' אמרו לי בחלום חיון, כי אל"ל גימטריא נ"ו, והוא לשון יופי והידור ושבת. והוא תוכחת מוסר לאדם, אשר בהבלי העוה"ז נרדם, וכפו מלא דם. שיתעורר מתרדמתו, וישים השם לנגדו ולעומתו, ולא יאריך בשינתו. ואל יירדם לתשובה בחדש אלול. יקדם וירחץ מטומאת עונותיו, ויטהר לבו ועשתונותיו, עד שבבוא יום האדיר ונורא, או ימצא סליחה וכפרה. כי כבר טיהר נפשו מכל צחנתו ובאשו, ואז שכינת אלהיו על ראשו, בעבור ששב וצם והתענה לפני אלהיו קדוש, עכ"ל.

למדנו כאן, כי לא ימתין האדם עם תשובתו עד בא יום הימים הנוראים, אלא כבר מתחילת חודש אלול יעיר עצמו בתשובה לפני השי"ת.

ומעשה נפלא שמעתי מהגרא"ח הכהן שליט"א, כי בערוב ימיו כמוהר"ר חיים כסאר זל"ה, התפלל בביתו בר"ח אלול, מיד לאחר עלינו לשבח נטל רבינו הרמב"ם הלכות תשובה והחל לומד לפניו בבכי והיו עיניו זולגות דמעות מיראת ה' והדר גאונו, כי צדיק וקדוש זה הרגיש בנפשו את חדרת יום הדין הקרב ובא. ויה"ר שנוכח גם אנו לעורר לבבנו היום, לשוב לפניו יתברך בתשובה שלמה, אכ"ר. שבת שלום.

איסור אכילת דם במשנת רבותינו

לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים (י"ב, כ"ג כ"ד)
מדוע הוצרך הכתוב להזכיר שפיכת הדם

[א] ביאור פסוק זה כתב הספורנו, תשפכנו כמים, עֲשֵׂה באופן שלא יהיה ראוי לאכילה, וזה על ידי שתשפכהו על הארץ כמים. ולא תצניעוהו כמו שמצניעים היין והשמן ושאר משקין לאכילה ושתיה ע"כ. ומוהר"ר עמרם קורח זלה"ה בנוה שלום דקדק שכך גם ביאר רס"ג באמרו ז"א לא תאכלה דהיינו זכאשר לא תאכלנו, ור"ל, אזי אל תשאירוהו ותצניעוהו, אלא תשפכנו שילך לאיבוד ע"ש.

יש לשאול מדוע הוצרך כאן הכתוב להזהיר ולומר שישפכו ויאבדו את הדם האסור באכילה, יותר ממה שהזכיר בשאר איסורי אכילה. וכן תמה כמוהר"ר יחיא קורח זלה"ה במשכיל דורש, יש להקשות מאי אכפת לומר על הארץ תשפכנו, ואינה מצוה. שם ירצה לשחוט על גבי בגדים בלויים או נסרים וכדומה, רשאי.

[ב] ועוד הקשה, מהו תשפכנו 'כמים', וכי אדם שופך מים על הארץ חנם, ואין הדבר מצוי אלא במים סרוחים ומלוכלכים.

ואמנם ענין זה נזכר גם לעיל (פסוק ט"ז) רק הדם לא תאכלו על הארץ תשפכנו כמים, וממנו דרשו חז"ל בחולין (פ"ה, ב) ללמד שבהמה אינה בכלל חיה ואין דמה טעון כיסוי, מה מים לא בעו כיסוי אף אלו לא בעו כיסוי, וכמו שהביא רש"י. אך מ"מ הקושיא על הפסוק שלפנינו. אכן, וגם על הפסוק דלעיל יש להקשות לפי פשטיה דקרא (כן משמע מדברי מהרי"ק שזוהי קושייתו). ועוד, שהיה לו לכתוב לומר 'תשפכנו כמים', מהו על הארץ.

אזהרת 'רק חזק' באיסור דם

[ג] והנה היה אפשר לומר שהרי באיסור דם מצינו ג"כ אזהרה מיוחדת 'רק חזק לבלתי אכל הדם', ואיתא בספרי, רבי יהודה אומר מגיד שהיו שטופים בדם קודם מתן תורה. הרי שלכך הוצרך הכתוב להזהירם במיוחד ובחזק על איסור הדם.

ושם מסיים, יכול אף משקבלו אותה ת"ל רק, שמשקבלו אותה עושיין בשמחה. כ"ה גירסת הגר"א בספרי שם. ובדומה לזה גירסת רבינו הלל וכ"ה במדרש הגדול. וביאר רבינו הלל, דירק' למעוטי אתי, דמשקיבלו עליהם, כבר לא היו שטופים בדם. ובעמק הנצי"ב הוסיף, דאף שמשקיבלו עליהם את התורה כבר אינם שטופים בדם, מכל מקום, שייך לשון חזק לומר הוי עומד בחיזוקך שנתחזקת בתחילה לבלתי אכול דם, ע"ש. (ולגרסא שבדפוסים דלא גרסו ת"ל רק. צ"ע מהי תשובת ר"י. ושם סמך על תיבת רק שהזכיר בתחילה. ע' ספרי דבי רב).

והטעם שהיו שטופין בו ביאר הרמב"ן, כי דבקו בדם בהיותם במצרים, ולמדו ממעשיהם שהיו זובחים את זבחייהם לשעירים, ומקבצים את הדם לשדים, והם אוכלים ממנו ועליו, וכאילו הם קראים לאכול עם השדים ההם ומתחברין עימם, והיו מתנבאין בו ומגידים עתידות, לכן הוצרכה התורה לומר לישראל להחזיק בתומתם ולהמנע מהמעשה ההוא כי הבל המה מעשה תעותועים.

[ד] והמשך דברי חז"ל לגירסת הראב"ד בספרי כך היא, אמר ר' שמעון בן עזאי, והלא שלש מצות עשה בתורה כיוצא בזה, לומר מה דם שאין בכל המצות קל ממנו הזהירך הכתוב עליו, שאר כל המצוות על אחת כמה וכמה ע"כ. ופי' הראב"ד, שהרי יש עוד ג'

מצות שלא נמנעו מהן קודם מתן תורה, נבלה, טריפה וחלב, ואעפ"כ לא נאמר בהן חזק. אלא ללמדנו שצריך האדם להתחזק בכל המצוות בקל וחומר מדם, ומה דם שנפשו של אדם חותה בו (אולי הוא מלשון 'פחד'), הזהיר הכתוב 'חזק' כל שכך בשאר המצוות צריך האדם להתחזק ולהשמר בהן.

ויש להקשות דלמא בדם היו 'שטופין' יותר מבנבילה וטריפה וחלב. ולעד"נ לפרש באופן אחר, והרי שלש מצות עשה בתורה כיוצא בזה, דהיינו שהזהיר הכתוב עוד ג"פ על אכילת דם. (ויקרא י"ז, י. פעמיים בפרק זה כנזכר לעיל. ופעם רביעית לקמן ט"ז, כ"ג). וע"ע ביאור בעמק הנצי"ב. ובמדה"ג הגירסא זוהרי שלש מאות מצות. וברבינו הלל הגירסא זוהרי שלש מאות וששים וחמש ל"ת בתורה, ואין בכל המצות כיוצא בזה ופירושים אחד, דהוקשה לו כר"י, מדוע נאמר רק במצוה זו 'רק חזק'.

[ה] איך שיהיה נראה דר' שמעון בן עזאי נחלק על ר"י, דלר"י אין זו מצוה קלה, ולכך הזהיר הכתוב בה 'חזק'. ומעתה לדעת ר"י שהיו ישראל שטופים בדם, ומשמע יותר משאר מצוות, לכך הוצרך הכתוב לומר על הארץ תשפכנו כמים, להראות הולזול והתיעוב ממה שהורגלו בו מקדם.

וכן מבואר בתרגום שפירש לשון 'שפיכה' האמור כאן מלשון 'שדיה' שהוא השלכה וזריקה. ויעוין ביאר (לקמן פס' כ"ז) שביאר כי כל שפיכה שאינה לכוונת דבר אלא לזרוק כמי שזורק לאיבוד, תרגם לשון שדייה. ורק אותה שהיא לכוונת מצוות לא רצה לתרגם בלשון שדיה והניחו על לשון הקדש כמו בפסוק שם ודם זבחיך ישפך שתרגמו 'שתפיך'. ויעוין במרפא לשון שם שכתב דשפיכה היינו בנחת ובכבוד כיוצק מים לכלי, וכל מקום המתורגם לשון 'שדייה' דהיינו זריקה, מורה שהוא שפיכה בדרך ביזוי בזריקה. ע"ש.

ביאור נפלא ממנהר"י קורח זלה"ה

[ו] ומנהר"י קורח זלה"ה ביאר הענין באופן אחר, שהרי מתחילה נאסר לישראל במדבר בשר תאווה, כדעת רבי ישמעאל (חולין טז, ב. ועי' פרש"י שם שדרש מדכתיב בויקרא י"ז ד' ואל פתח אהל מועד לא הביאו וע"ש בר"ן), ושם הזכיר איסור אכילת הדם, כי הדם הוא בנפש יכפר (שם י"א), והיינו כי הותר להם רק בשר שלמים שדמם נזרק על המזבח לכפרה. וכן מבואר ברמב"ן בויקרא שם, משמעות הכתוב הזה שיאמר, שיאסר לנו הדם מפני שנתנו לנו לכפר על נפשותינו, והדם חלקו של הקב"ה, ע"ש. אבש"ר].

וא"כ היו סבורים כי משתתיר להם כאן בשר תאווה בכניסתן לארץ שנאמר (לעיל פסוק כ') כי ירחיב ה' את גבולך וכו' ואמרת אכלה בשר כי תאווה נפשך לאכל בשר, בכל אות נפשך תאכל בשר. וכאן כבר אין זריקה על המזבח, יהיה הטוב והישר לאכול הדם ושלא ילך לאיבוד, אלא שיתעלה ויתוקן בגוף האדם הקרוב לו. לזה אמר, לא כן אלא על הארץ תשפכנו כמים.

והענין במה שהזכיר כמים, ביאר מהרי"ק, כי כידוע הלחות היא שורש החיים והיובש הוא שורש המוות. וא"כ כמו שאין אנו חוששים לשפוך מים שהם שרש החיים על הארץ, כך לא נחוש לאותה סברה של חסידות שלשטות ולא נמנע מלשפוך הדם על הארץ, ע"ש.

מדרכי כמוהר"ר שלמה ב"ר יהודה גזפאן זלה"ה

רבינו נולד לאביו כמוהר"ר יהודה זלה"ה מחבר ספר מנחת יהודה, בסביבות שנת התקצ"ד, כבר בצעירותו, שכרוהו אנשי כפר דאייאן הסמוכה לצנעא לשמש להם כמלמד ורב לגדולים ולקטנים. והיו אנשי העיר ההיא נוהגים בו כבוד ויקר, וכל צרכי ביתו עליהם. כאביו, וזה רבינו לחבר כמה חיבורים וליקוטים גדולים בהלכה ובאגדה, בהם העלה גם שמועות רבות מחכמי תימן שבדורו. ביניהם כתב אודות קברו של כמוהר"ר יחיא צאהרי זלה"ה זשמעתי שבימים קדמונים הלכו לבקש על המטר, על מקום כבוד מצבת קברו בעיר כוכבאן (שהיה רשום שמו על אבן שעל הקבר, ע"ד קראו בשמותם עלי אדמות, שכן מנהג הצדיקים המאמינים בתחייה, לצוות על חקיקת שמם על קברם), וכשהגיעו למקום קברו, מיד נעלם עד היום. ואכן לא נודע מקום קבורתו עד היום הזה וכ"כ מהר"א ערסי זלה"ה בקורא הדורות (הוצ' נוס"ת פט"ז), על עוד שנים מחכמי דודו מהר"ס אלטוילי זלה"ה ומנהר"י אלבשירי זלה"ה ששלשתם נעלמו קבריהם מן העין. עוד מעשה כתב אודות מה שנהגו בעת צרה לצאת עם ספרי תורה לבית הקברות ולהעתיק בתפילה, שכל זה דווקא אם הספר כשר וכתבו כהלכתו 'מעשה שנמצא בס"ת וי"ז נוסף (דברים י"ד, ו) ושוסעת שסע פרסות, והוציאו אותו לבית הקברות ולא נענו. ובזמן שיש ס"ת קדוש, והוא שכתבו שמות שלו בקדושה, יענו. רבינו נפטר בקיצור ימים כבן ארבעים שנה. זיע"א. (חמדה גנוזה ה').